

SĘDZIA BOGDAN PEKALSKI

SPRZEDAŻ W DRODZE LICYTACJI ELEKTRONICZNEJ. KILKA PYTAŃ, WRAZ Z ODPOWIEDZIAMI, O TYM JAK PLANUJE SIĘ USPRAWNIE NIE EGZEKUCJI KOMORNICZEJ POP RZEZ WYKORZYSTANIE TECHNOLOGII INFORMATYCZNYCH

1) Czym jest sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej?

Jest sposobem wykorzystania aktualnie dostępnego stanu technologii informatycznej (dostęp *on line*, formularze interaktywne, doręczenie elektroniczne, elementy akt elektronicznych, powszechność dostępu do sieci Internet) w procedurze sprzedaży ruchomości na etapie prowadzenia licytacji publicznej. Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej jest zatem sposobem, w jaki komornik sądowy będzie dostarczał informacji o możliwości nabycia ruchomości w toku egzekucji szerokiemu kręgowi potencjalnych licytantów. Sam licytant będzie mógł uczestniczyć w licytacji bez fizycznej obecności w jednym miejscu i czasie określonym terminem i miejscem tradycyjnej licytacji. System teleinformatyczny, obsługujący licytację elektroniczną będzie wykonywał pomocnicze czynności umożliwiające skuteczne przeprowadzenie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej (np. uiszczenie rękojmi i jej zwrot, uiszczenie ceny nabycia, udzielenie przybiccia, wznowienie przetargu itp.).

Zapoznanie się ze sprzedażą w drodze licytacji elektronicznej należy rozpocząć od art. 879³ § 1 projektu¹, który stanowi, iż „sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej dokonywana jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego taką licytację”. Ta zasada determinuje wszystkie pozostałe pola regulacji prawnej.

Dla zrozumienia samego pomysłu pomocnym jest odniesienie się, właśnie na tym wstępnym etapie, do przepisu ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji², w brzmieniu zawartym w projekcie.

Wprowadzenie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej nie jest możliwe bez stworzenia środowiska informatycznego, w którym może się odbywać taka sprzedaż. Planowane jest zatem dodanie do art. 85³ ustawy o komornikach sądowych i egzekucji nowego punktu, poszerzającego dotychczasowe kompetencje Krajowej Rady Komorniczej, o utworzenie i utrzymanie systemu

teleinformatycznego obsługującego licytację publiczną, to jest systemu, o którym mowa w art. 879³ § 1 projektu. Projektodawca w przepisie wskazał najistotniejsze funkcjonalności przyszłego systemu teleinformatycznego obsługującego licytację publiczną.

„System teleinformatyczny obsługujący sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej, zapewnić winien, w szczególności⁴:

- 1) ochronę informacji o licytantach, którzy biorą udział w licytacji bez podawania swoich danych osobowych innym licytantom do czasu wydania postanowienia o przybicciu;
- 2) złożenie oświadczenia, iż nie zachodzą przesłanki do wyłączenia w licytacji;
- 3) dopuszczenie licytanta do przetargu wyłącznie po uiszczeniu rękojmi;
- 4) automatyczne zakończenie licytacji po upływie czasu jej trwania z równoczesnym ustaleniem licytanta oferującego najwyższą cenę w chwili zakończenia licytacji;
- 5) możliwość składania skarg na publiczny charakter takiej sprzedaży do komornika drogą elektroniczną;
- 6) możliwość doręczania licytantom, drogą elektroniczną, zawiadomień o udzieleniu przybiccia;
- 7) możliwość uiszczenia rękojmi oraz ceny nabycia z wykorzystaniem mechanizmów gwarantujących nieodwołalne zlecenie płatności;
- 8) rozsyłanie informacji o sprzedażach prowadzonych w drodze licytacji elektronicznej.”

Jak widzimy, sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej to sprzedaż prowadzona w dostępnym za pośrednictwem Internet, systemie teleinformatycznym umożliwiającym kontakt komornika sądowego z licytantami oraz licytantów z prowadzącym sprzedaż elektroniczną komornikiem, w celu spieniężenia zajętych ruchomości przez ich sprzedaż w drodze licytacji publicznej.

Utworzenie i utrzymanie systemu teleinformatycznego obsługującego sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej powierza się samorządowi komorników sądowych. Jest to racjonalny sposób tworzenia rozwiązań prawnych podwyższających skuteczność egzekucji, przy zachowaniu zasad postępowania egzekucyjnego.

¹ Projekt o którym mowa to projekt „Ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw” (wersja z dnia 06.02.2012 r.) dostępny na stronie internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości. Powołanie się na „projekt” bez bliższego odniesienia oznacza powołanie się na treść właśnie tego projektu zmian ustaw;

² Tekst jedn. Dz.U.2011.231.1376 ;

³ Art. 85. 1. Ustawy o komornikach sądowych i egzekucji rozpoczyna się od zdania: „Do zakresu działania Krajowej Rady Komorniczej należy w szczególności...”;

⁴ Projektowana treść art. 85 ust 5 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji;

Pozytywne oddziaływanie projektowanych regulacji przyczyni się do podwyższenia skuteczności samej egzekucji, tym samym poprawi warunki funkcjonowania komorników sądowych i jakość świadczonych przez nich usługi w ramach szeroko rozumianego wymiaru sprawiedliwości.

2) Czym nie jest sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej?

Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej stanowi uzupełnienie regulacji umożliwiających licytacyjną sprzedaż zajętych w toku egzekucji ruchomości. W żadnym razie nie stanowi konkurencyjnego i odrębnego (względem samej licytacji ruchomości) sposobu zaspokojenia wierzyciela w egzekucji z ruchomości. Stanowi tylko racjonalne uzupełnienie samej licytacji publicznej w warunkach możliwego do wykorzystania poziomu technologii i organizacji.

Oczywistym jest, iż sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej nie jest „cudownym lekarstwem” na wszystkie problemy egzekucji sądowej. W szczególności winna przyczynić się do podwyższenia stopnia zaspokojenia wierzyciela egzekwowanego w sytuacji, gdy dłużnik egzekwowany posiada majątek obejmujący ruchomości nadające się do sprzedaży egzekucyjnej. Nie bez znaczenia jest konieczność aktywności wierzyciela, bez wniosku którego, sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej nie może być prowadzona.

3) Kiedy można prowadzić sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej?

Projektodawca musiał odpowiedzieć na pytanie, jaki jest stosunek sprzedaży licytacyjnej prowadzonej w postaci tradycyjnej do sprzedaży w postaci licytacji elektronicznej. Dał temu wyraz w treści art.879¹ § 1 projektu⁵. Wskazano tam na konieczność równoczesnego istnienia dwóch przesłanek warunkujących możliwość korzystania z elektronicznej licytacji. Są to: wniosek wierzyciela o prowadzenie licytacji jako elektronicznej oraz powierzenie zarządu zajętej ruchomości osobie innej niż dłużnik.

Wymóg wniosku wierzyciela w sposób jednoznaczny stanowi o potrzebie samoistnej oceny wierzyciela o zasadności i celowości posłużenia się sprzedażą w drodze licytacji elektronicznej. Wierzyciel sam oceni, czy znane mu z przepisów, elementy specyficzne dla licytacji elektronicznej, w konkretnym przypadku zajęcia ruchomości w jego sprawie będą potencjalnie skutkowały możliwością polepszenia warunków zaspokojenia przymusowego z zajętych ruchomości. Wierzyciel będzie oceniał cechy samej ruchomości i kwalifikował, czy bardziej, czy też w mniejszym stopniu, preferują ją do sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej. Warto zwrócić uwagę, iż właściwości samego przedmiotu sprzedaży odgrywać tu będą niebagatelną rolę. Przykładowo należy wskazać okoliczność, iż informacje o sprzedaży konkretnych ruchomości w drodze licytacji elektronicznej dotrą do szerokiego kręgu potencjalnych licytantów na obszarze znacznie szerszym niż oddziaływanie obwieszczenia o terminie tradycyjnych licytacji. Za pośrednictwem ogólnodo-

stępnej sieci informatycznej Internet informacje o wyznaczonej licytacji elektronicznej dotrzeć mogą do specyficznego kręgu odbiorców. Mogą to być wyspecjalizowani nabywcy, którzy za pośrednictwem Internetu poszukują możliwości zakupu interesujących ich ruchomości po atrakcyjnych cenach, a może po prostu osoby, które w sposób rutynowy korzystając z dobrodziejstw powszechnego dostępu do Internetu i z jego wykorzystaniem poszukują interesujących ofert nabycia ruchomości. Nie tylko sam przedmiot zajęcia może mieć znaczenie dla złożenia przez wierzyciela wniosku o sprzedaż licytacyjną. Istotnym elementem decyzji wierzyciela może być także uznanie, iż licytacja elektroniczna w sposób skuteczniejszy „przymusi” dłużnika do zapłaty należności określonej w tytule wykonawczym, zanim dokonana zostanie skuteczna sprzedaż w tym trybie.

Wskazując na przesłanki uruchomienia trybu licytacji publicznej należy pamiętać o konieczności wystąpienia, obok samego wniosku wierzyciela o sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej także przesłanki faktycznej określonej jako: „oddanie pod dozór zajętej ruchomości osobie innej niż dłużnik”. W egzekucji z ruchomości zasadą jest pozostawienie zajętych ruchomości we władaniu osoby, u której zostały zajęte⁶. Dotyczy to w szczególności ruchomości zajętych u dłużnika. Z ważnych przyczyn komornik może w każdym stanie postępowania oddać zajęte ruchomości innej osobie. (art.855 § 1 § 1 zd.2-gie k.p.c.). Wydaje się, iż „ważną przyczyną”, w rozumieniu art.855 § 1 zd.2-gie k.p.c., może być, w szczególności, wniosek wierzyciela w tym przedmiocie, jako zapowiedź wniosku o sprzedaż ruchomości w drodze licytacji elektronicznej. Wierzyciel może, wraz z wnioskiem o dokonanie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej, zawrzeć *expressis verbis* wniosek o odjęcie dozoru dłużnikowi, gdy on jest dozorcą. Komornik sądowy nie jest tym wnioskiem związany i samodzielnie oceni istnienie przesłanki „ważnych przyczyn”, jako przesłanki zmiany osoby dozorczy. W przypadku, gdy wraz z wnioskiem wierzyciela nie jest zwarty jego wniosek o zmianę dozorczy (odjęcie dozoru dłużnikowi), gdy jest nim dłużnik, komornik ocenia, czy istnieją „ważne przyczyny”. W każdym razie sam wniosek wierzyciela nie obciążuje komornika sądowego do odjęcia dozoru dłużnikowi, gdy ten został ustanowiony właśnie na rzecz osoby dłużnika.

4) Czy w każdej sprawie można prowadzić sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej?

Projektodawca zawarł w tym względzie dwa ograniczenia. Pierwsze z nich to konieczna aktywność wierzyciela, który samodzielnie zadecyduje, czy uruchomienie mechanizmu sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej będzie dla niego korzystne. Druga to powierzenie dozoru zajętej ruchomości osobie innej niż dłużnik. Nie ma jednak żadnych dodatkowych ograniczeń co do przedmiotu licytowanego. Można uznać, iż każda ruchomość, która nadaje się do sprzedaży licytacyjnej może zostać sprzedana w drodze licytacji elektronicznej. Należy zwrócić uwagę, iż przedmiotem

⁵ Art. 879.1. § 1 projektu stanowi: „Komornik dokonuje sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej jeżeli wierzyciel złożył wniosek o dokonanie sprzedaży w takim trybie, a zajęte ruchomości zostały oddane pod dozór osobie innej niż dłużnik”.

⁶ Art. 855. § 1 k.p.c. „Zajęte ruchomości komornik pozostawi we władaniu osoby, u której je zajął. Jednakże z ważnych przyczyn komornik może w każdym stanie postępowania oddać zajęte ruchomości pod dozór innej osobie, nie wyłączając wierzyciela, choćby to było połączone z koniecznością ich przeniesienia. Osoby te pełnią obowiązki dozorczy. Komornik doręcza im protokół zajęcia.

§ 2. Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości określi, kiedy zajęte przedmioty należy złożyć do depozytu sądowego lub na przechowanie określonym instytucjom.

sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej mogą być także, w zależności od okoliczności, prawa (udziały w prawie własności). Tytułem przykładu można wskazać udział we własności pojazdu mechanicznego coraz częściej będącego przedmiotem zajęcia i późniejszej licytacji.

5) Kiedy można zainicjować sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej?

Zgodnie z art. 879² projektu, wierzyciel może zgłosić wniosek o dokonanie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej przed wyznaczeniem terminu licytacji lub wraz z wnioskiem o wyznaczenie drugiej licytacji. W tej kwestii projekt jest precyzyjny i w sposób kompletny reguluje przypadek, w jakim ustawodawca ma decydować się na wsparcie elektroniki dla prowadzonej egzekucji z ruchomości. Powołany przepis w pierwszej kolejności odwołuje się do wyznaczenia terminu licytacji. Wydaje się, iż nakierowanie przepisów o sprzedaży ruchomości na sprawne i skuteczne przeprowadzenie sprzedaży powinno powodować, iż wniosek wierzyciela złożony po wyznaczeniu terminu pierwszej licytacji winien zostać odrzucony jako niedopuszczalny. Należy jednoznacznie opowiedzieć się za możliwością składania wniosków wierzycieli o przeprowadzenie sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej już we wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego. Komornik nie jest związany żądaniem wierzyciela sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej wobec potrzeby spełnienia kumulatywnie także drugiej przesłanki koniecznej – oddania pod dozór zajętej ruchomości osobie innej niż dłużnik. Po wyznaczeniu terminu licytacji (w oparciu o dotychczasowe zasady możliwość prowadzenia sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej) nie istnieje do czasu złożenia wniosku o wyznaczenie drugiego terminu licytacji. Same zasady rządzące procedurą wnoszenia o wyznaczenie drugiej licytacji pozostają niezmienione⁷. (art. 875 k.p.c.) Jeżeli wierzyciel złożył wniosek o wyznaczenie terminu drugiej licytacji możliwość dokonania wyboru sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej staje się ponownie aktualna. Po wyznaczeniu terminu drugiej licytacji wierzyciel ponownie traci uprawnienie, o którym mowa i jego późniejszy wniosek o prowadzenie licytacji elektronicznej jest niedopuszczalny. Winien zatem ulec odrzuceniu.

Zaproponowane rozwiązanie w sposób czytelny pozwala uruchomić „procedurę elektroniczną” bez nadmiernego obciążania postępowania egzekucyjnego. Duża jest rola wierzyciela, który musi podjąć samodzielnie decyzję co do wniosku i wyrazić ten wniosek w takim czasie, w którym nie koliduje to z podjętymi czynnościami komornika.

6) Jak się dowiedzieć się o tym, że „gdzieś w Polsce” prowadzona jest sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej, która może mnie zainteresować?

System teleinformatyczny obsługujący sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej będzie dostępny w ogólnodostępnej sieci informatycznej Internet. Każdy będzie mógł za pośrednictwem Internetu

uzyskać informacje o tym które licytacje elektroniczne są planowane, jakie są ich warunki i wymogi do spełnienia, aby można było wziąć udział w takiej licytacji jako licytant.

Tylko przy istnieniu pełnego, a powszechnego dostępu przez ogólnodostępną sieć teleinformatyczną Internet zaprezentowane wyżej rozwiązania będą miały praktyczne znaczenie.

Istniejący obecnie system obwieszczeń realizuje zasadę publicznego charakteru licytacji ruchomości odnosząc ją do ograniczonego, lokalnego powiadamiania o planowanej licytacji. Pod rządami obowiązujących obecnie regulacji komornik ogłasza o licytacji przez obwieszczenie, w którym wymienia:

- 1) miejsce i czas licytacji,
- 2) ruchomości, które mają być sprzedane, z podaniem ich rodzaju i sumy oszacowania poszczególnych ruchomości,
- 3) miejsce i czas, w których można oglądać ruchomości⁸.

Jeżeli na licytację wystawiona została znaczna ilość ruchomości, w ogłoszeniu należy ogólnie podać ich rodzaj i łączną sumę oszacowania, a ponadto wskazać rodzaj i sumę oszacowania przedmiotów bardziej wartościowych. (§ 84 rozporządzenia). Ogłoszenie jest dokonane z chwilą doręczenia odpisu obwieszczenia stronom i dozorczy zajętych ruchomości oraz wywieszenia obwieszczenia w budynku sądu rejonowego właściwego dla miejsca sprzedaży. Obwieszczenie powinno pozostać wywieszane do dnia licytacji. Doręcza się je dłużnikowi w terminie określonym w art. 867 § 3 k.p.c. (§ 85. Rozporządzenia). W celu rozpowszechnienia wiadomości o licytacji komornik zarządzi dokonanie ogłoszenia w sposób przyjęty w danej miejscowości. (§ 86. Rozporządzenia). Jeżeli wartość ruchomości, objętych jednym obwieszczeniem o licytacji, została oznaczona na sumę wyższą niż piętnaście tysięcy złotych⁹, komornik może zamieścić także jednorazowe obwieszczenie w dzienniku poczytnym w danej miejscowości, albo podać je do publicznej wiadomości za pośrednictwem innych środków informacji masowej. (§ 87. Rozporządzenia). Jeżeli jest to możliwe, zamiast poszczególnych obwieszczeń należy zamieszczać jedno obwieszczenie o licytacjach ruchomości, choćby należały one do różnych dłużników i różne były terminy licytacji. Koszty ogłoszenia rozkłada się pomiędzy poszczególne sprawy, w zależności od wartości ruchomości. (§ 88. Rozporządzenia). Jak widać konstrukcja obwieszczenia w „tradycyjnie” prowadzonej licytacji ma charakter lokalny, gdyż, w założeniu ustawodawcy, wywieszenie obwieszczenia w budynku sądu¹⁰ (ewentualnie obwieszczenie zamieszczone w dzienniku poczytnym w danej miejscowości) ma za zadanie upublicznić informację o licytacji w lokalnej społeczności, czyli osób, które w konkretnym sądzie rejonowym przeczytają obwieszczenie lub przeczytają obwieszczenie w lokalnej gazecie.

Dla potrzeb prowadzenia sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej dystrybucja informacji o możliwości nabycia licytowanych ruchomości ulega rozszerzeniu. W tej materii wypowiada się art. 879³. § 2 projektu stanowiąc, iż komornik poinformuje o licytacji także przez obwieszczenie w systemie teleinformatycznym, w którym wymieni: sposób, termin i warunki prze-

⁸ Tak § 85 rozporządzenia;

⁹ Oczywiście wartość 15.000 zł wyrażona została w jednostce waluty której nie uległa denominacji z uwagi na Przepisy Ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o denominacji złotego (publ. Dz.U.1994.84.386 z późn. Zm.). Zgodnie z art. 2 ust 2 tej ustawy chodzi o wartość 1,5PLN(!);

¹⁰ Właściwie na tablicy ogłoszeń zarządzanej przez sąd.

prowadzenia takiej sprzedaży. Nie budzi wątpliwości, iż system teleinformatyczny, o którym mowa w art. 879³ § 2 projektu to ten, o którym mowa w § 1 tego przepisu, a więc system teleinformatyczny dedykowany do prowadzenia sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej. Zwrócić należy uwagę na sformułowanie: „komornik ogłosi o licytacji także...” Oznacza to, iż w zakresie pozostałych obowiązków komornika dotyczących ogłaszania o terminie licytacji zastosowanie znajdą obecnie obowiązujące reguły. Ich zastosowanie będzie miało miejsce na zasadzie odeśnięcia do ich odpowiedniego stosowania zawartego w art. 879¹ § 2 projektu.

Aby informacja o tym, gdzie pozyskiwać wiadomości o prowadzonych licytacjach elektronicznych była dostępna powszechnie, w warunkach umożliwiających przyznanie im przymiotu publicznego charakteru, projektodawca proponuje nałożenie na samorząd komorników sądowych nowego obowiązku informacyjnego. W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji planowane jest w art.85 dodanie regulacji odnoszących się do licytacji elektronicznej. Samorząd będzie miał obowiązek, nie tylko utworzyć i utrzymać system teleinformatyczny, obsługujący licytację elektroniczną z ruchomości, ale, co istotne w zakresie popularyzowania informacji o tym nowym narzędziu dostępu do licytacji elektronicznej, będzie miał obowiązek popularyzować informację o nowym systemie licytacji elektronicznej. Upowszechnienie informacji polegać będzie na ustawowym obowiązku ogłaszania w dzienniku o zasięgu ogólnopolskim o stronie internetowej umożliwiającej dostęp do systemu licytacji elektronicznej, przynajmniej 10 razy w ciągu pierwszych 3 lat, liczonych od początku roku kalendarzowego, w którym weszły w życie przepisy o systemie teleinformatycznym obsługującym licytację publiczną. Ogłoszenie takie zawierać winno informacje o sposobie udostępnienia i warunkach dostępu do systemu, o którym mowa w zdaniu pierwszym i mieć objętość nie mniejszą niż 1/4 strony. Wydaje się iż zaprojektowana forma spopularyzowania wiedzy o systemie umożliwiającym dostęp do licytacji elektronicznej w sposób wystarczający spełni swoje zadanie.

7) Czym musi dysponować przystępujący do sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej?

Taka osoba, poza oczywiście wiedzą, że sprzedaż w drodze licytacji będzie prowadzona poprzez licytację elektroniczną, musi uzyskać dostęp do systemu teleinformatycznego, o którym mowa w 879⁴ projektu połączonego z identyfikacją osoby. W tym celu będzie musiał założyć konto użytkownika w takim systemie teleinformatycznym. Informacje o potrzebie i trybie założenia konta licytanta będą zawarte w obwieszczeniu o każdej licytacji elektronicznej. Takie konto licytanta, po zweryfikowaniu tożsamości przyszłego licytanta, będzie mu udostępnione po podaniu loginu i hasła. Konto użytkownika, jakie musi mieć każdy przystępujący do przetargu zakładane będzie tylko raz, dla każdej osoby fizycznej, w komponencie centralnym systemu teleinformatycznego. Oznacza to, iż osoba fizyczna zamierzająca brać udział w kolejnych (innych) sprzedażach w drodze licytacji elektronicznej nie będzie miała obowiązku zakładania każdorazowo nowego konta licytanta dla prowadzenia takiej sprzedaży w każdej sprawie przed każdym komornikiem. Koncepcja kont licytanta zakłada, iż będą one przysługiwały zawsze osobie fizycznej, nigdy

nie osobie prawnej. Działanie osoby prawnej będzie, jak obecnie realizowane w oparciu o teorię organów¹¹, zakłada, iż osoba prawna funkcjonuje przez swoje organy. Funkcję w tym organie sprawuje zawsze osoba fizyczna. Szczegółowe zasady zakładania konta aktualizowania danych użytkownika określone będą w rozporządzeniu wykonawczym, którego delegacja zawarta jest w art.879¹¹ § 1 projektu.

Osoba fizyczna zakładając konto licytanta może występować w licytacji elektronicznej imieniem własnym lub jako osoba będąca członkiem organu osoby prawnej. W zależności od stosownego oświadczenia licytanta jego konto użytkownika będzie miało profil albo podstawowy (dla osoby fizycznej działającej swoim własnym imieniem), albo dla osoby prawnej (której imieniem osoba fizyczna – posiadacz konta licytanta – działa).

Osobnego odniesienia wymaga sytuacja uczestniczenia w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej licytanta, występującego nie osobiście, lecz działającego przez pełnomocnika licytanta. Art.867² § 4 k.p.c.¹² zezwala na uczestniczenie w licytacji ruchomości osobom zastąpionym przez pełnomocnika. Wymóg stwierdzenia pełnomocnictwa dokumentem z podpisem urzędowo poświadczonym odnosi się wprost do dokumentów w postaci papierowej i brak jest regulacji pozytywnych, regulujących kwestię urzędowego poświadczania podpisu elektronicznego. Należy uznać, iż z uwagi na powołany wyżej przepis występowanie przez pełnomocnika w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej będzie albo niemożliwe, albo będzie wymagało stwierdzenia dokumentu pełnomocnictwa podpisem urzędowo poświadczonym i przesłanie w wersji elektronicznej takiego dokumentu za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art.879³ § 1 projektu. Do czasu stworzenia regulacji umożliwiającej urzędowe poświadczanie podpisu na dokumencie elektronicznym brak jest możliwości udziału w licytacji elektronicznej osoby reprezentowanej przez pełnomocnika.

Osoba przystępująca do przetargu będzie, oczywiście, musiała dysponować komputerem mającym dostęp do Internetu. Będzie też musiała, co do zasady, posiadać konto bankowe wobec konieczności uiszczenia ręką za pośrednictwem systemu teleinformatycznego (tak art.879⁴ § 1 projektu).

Te wymogi nie wydają się nadmiernie obciążające w przypadku, gdy z uwagi na cechy ruchomości podlegających sprzedaży wierzyciel uzna, iż prowadzenie sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej może znacznie zwiększyć zainteresowanie samą sprzedażą, poszerzyć krąg licytantów, a w konsekwencji polepszyć warunki realizowania skutecznej egzekucji z ruchomości.

Oczywistym jest, iż licytant nie może należeć do kategorii osób podlegających wyłączeniu od udziału w przetargu¹³ (art. 867² § 2 k.p.c.)

¹¹ Art. 38 kodeksu cywilnego stanowi, iż osoba prawna działa przez swoje organy w sposób przewidziany w ustawie i w opartym na niej statucie.

¹² Art. 867² § 4. k.p.c. stanowi, iż pełnomocnictwo do udziału w przetargu powinno być stwierdzone dokumentem z podpisem urzędowo poświadczonym chyba, że chodzi o pełnomocnictwo udzielone adwokatowi lub radcy prawnemu.

¹³ Art. 867² § 2 k.p.c. stanowi: „W przetargu nie mogą uczestniczyć: dłużnik, komornik, ich małżonkowie, dzieci, rodzice i rodzeństwo, osoby obecne na licytacji w charakterze urzędowym oraz licytant, który nie wykonał warunków poprzedniej licytacji”.

8) Czy licytant musi być obecny na miejscu przetargu?

Oczywiście nie. Istotą nowej regulacji jest umożliwienie licytantom oferowania ceny kupna za pośrednictwem systemu teleinformatycznego bez konieczności równoczesnej obecności w miejscu, gdzie przetarg jest prowadzony. Biorący udział w przetargu nie musi podejmować decyzji o oferowaniu konkretnej ceny w tym samym czasie. Przetarg w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej będzie rozciągał się w czasie. Każdy z licytantów będzie mógł zaoferować (jednakrotnie lub wielokrotnie) cenę do czasu zakończenia przetargu.

9) Jak przeciwdziałać „wykluczeniu cyfrowemu” tych, co nie mają komputera lub dostępu do Internetu?

Przewidziany w przepisach o sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej dostęp licytantów do możliwości nabycia egzekwowanych ruchomości zakłada wykorzystanie systemu teleinformatycznego. System ten dostępny jest w ogólnodostępnej sieci teleinformatycznej (Internet). Powszechny charakter licytacji publicznej zakłada, iż każda osoba (nieulegająca wyłączeniu od uczestnictwa w przetargu) ma możliwość uczestniczenia w nim. Projektodawca dostrzega problem tzw. „wykluczenia cyfrowego”, to jest takiego sposobu prowadzenia swoich spraw przez osobę, która zamierza uczestniczyć w przetargu, a nie posiada ona ani sprzętu, ani oprogramowania, nie wspominając o łączności, które są konieczne do wzięcia udziału w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej.

Problem wykluczenia cyfrowego w odniesieniu do dostępu do wymiaru sprawiedliwości jest znany powszechnie i odnosi się zawsze do konkretnego stanu zaawansowania poziomu funkcjonowania społeczeństwa w zakresie nasycenia w dostępne: technologie, sprzęt i sposoby łączności. Zważyć niestety należy, iż bardzo często problem takiego wykluczenia cyfrowego jest traktowany instrumentalnie. Jest albo wykorzystywany przez przeciwników szerokiego wykorzystania informatyzacji, jako ostateczny argument, iż większość ludzi nie ma komputerów oraz dostęp do Internetu, przez innych zaś jest bagatelizowany i traktowany, jako problem, który w przyszłości sam się rozwiąże. Projektodawca odrzucił te skrajne poglądy i uregulował kwestie cyfrowego wykluczenia licytantów, którzy zamierzają uczestniczyć w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej. Rozwiązanie przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu w aspekcie uczestnictwa w licytacji elektronicznej zawarte jest w art.879³ § 3 projektu. Przepis ten stanowi, iż dostęp do systemu teleinformatycznego obsługującego sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej zapewnia się w sądzie rejonowym na zasadach określonych w przepisach odrębnych¹⁴. Jak wynika z regulacji art. 879³ § 3 projektu dostęp dotyczy nie tylko etapu samego przetargu elektronicznego w ramach sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej, lecz tych wszystkich aktywności komornika sądowego, które realizowane są z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, w szczególności - ogłoszenia o zamiarze takiej sprzedaży, informacji o sposobie prowadzenia przetargu, pouczenia o zasadach dokonywać przybicia itp.

Osoba, która zamierza wziąć udział w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej (nie jest jeszcze licytantom) może uzyskać

w każdym sądzie rejonowym dostęp do funkcjonalności systemu teleinformatycznego, obsługującego sprzedaż w drodze licytacji publicznej. Zaznaczyć należy, iż dostęp, o którym tu mowa, będzie udzielał nie tylko sąd rejonowy, przy którym działa komornik prowadzący sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej, ale każdy sąd rejonowy z uwagi na powszechną dostępność systemu teleinformatycznego w Internecie.

Należy przywiązywać duże znaczenie do zaproponowanych regulacji przeciwdziałania elementom wykluczenia cyfrowego. W sytuacji, gdy ustawodawca coraz chętniej sięga do rozwiązań informatycznych przy wspomaganiu wymiaru sprawiedliwości standard zaproponowany w art.879³ § 3 projektu stanowi racjonalne rozwiązanie w tej sferze. Tu zaproponowany standard może być skutecznie wykorzystany także dla potrzeb innych niż licytacja elektroniczna, bądź to inicjowanych przez stronę drogą elektroniczną, albo takich, w których strona zdecydowała się na doręczenie elektroniczne. Mając świadomość, iż sam problem wykluczenia cyfrowego rozwiązywany być winien poprzez kompleksową edukację informatyczną oraz podnoszenie średniego poziomu życia, propozycję rozwiązania problemu wykluczenia cyfrowego w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej uznać należy za adekwatne i w pełni zasługujące na rozszerzenie zakresu ich stosowania.

10) Jak złożyć rękojmię w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej?

Przepisem art. 867¹ § 1 k.p.c.¹⁵ nałożono na każdego przystępującego do przetargu obowiązek złożenia rękojmi. Wykonanie tego obowiązku w przypadku prowadzenia sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej znalazło się w sferze regulacji projektodawcy. Zasada wyrażona w art.879⁴. § 1 projektu nakłada obowiązek przystępującego do przetargu złożenie rękojmi za pośrednictwem systemu teleinformatycznego. Obowiązek złożenia rękojmi wynika z art.867¹ § 1 k.p.c., stosowanego odpowiednio na zasadzie art.879¹ §2 projektu. Zasada tu określona stanowi o potrzebie kompleksowego wykorzystania funkcjonalności systemu teleinformatycznego także dla potrzeb uiszczenia samej rękojmi.

Wyjątek od zasady wyżej wskazanej zawiera art.879⁴ § 2 projektu. Zgodnie z tym przepisem rękojmią może być także złożona bezpośrednio komornikowi, który potwierdza ten fakt w systemie teleinformatycznym. Wyjątek ten uzasadniony jest funkcjonalnie. Można wyobrazić sobie osoby mające miejsce zamieszkania w pobliżu kancelarii komornika. Dla takich osób należy stworzyć możliwość bezpośredniej wpłaty w kancelarii komornika sądowego. Zwraca uwagę fakt, iż obecnie praktyka licytacji obserwuje przewagę (choć ciągle malejąca) uczestniczenia w licytacji publicznej przez osoby zamieszkałe w pobliżu miejsca, w którym przetarg jest prowadzony. W znacznej części wynika to z „lokalnego” charakteru obowieszczeń o licytacji. Praktyka ta zmienia się pod wpływem coraz powszechniejszego, chociaż dalej *praeter legem*, ogłaszania o planowanych licytacjach na stronach internetowych poszczególnych komorników sądowych. Biorąc to pod uwagę, wyjątek zawarty w art.879⁴ § 2 projektu umożliwi tym przystę-

¹⁴ Wydaje się, iż przepisy odrębne o których tu mowa to przepisy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 23 lutego 2007 r. - Regulamin urzędowania sądów powszechnych (publ. Dz.U.2007.38.249 z późn. zm)

¹⁵ Art. 867¹ § 1 k.p.c. stanowi, iż przystępujący do przetargu obowiązany jest złożyć rękojmię w wysokości jednej dziesiątej sumy oszacowania.

pującym do przetargu złożenie rękojmi bezpośrednio komornikowi. Zwrot „bezpośrednio komornikowi” należy rozumieć, jako obowiązek jej złożenia w kancelarii komorniczej w drodze wpłaty gotówkowej. Tylko wpłata gotówkowa w kancelarii komornika (z wyraźnym powołaniem się na możliwy wyjątek od uiszczenia rękojmi przez system teleinformatyczny) umożliwi potencjalnemu licytantowi uzyskanie zezwolenia komornika na uczestniczenie w licytacji elektronicznej. Bez aktywności komornika sądowego system teleinformatyczny będzie uznawał licytanta za takiego, który nie uiszczył rękojmi za pośrednictwem mechanizmów płatności gwarantowanych przez sam system. Aktywność komornika (w określonym tu wyjątku) musi polegać na wskazaniu, iż konkretny licytant wypełnił obowiązek uiszczenia rękojmi poza systemem, w oparciu o dopuszczalny wyjątek od reguły.

11) Jak przebiega przetarg w sprzedaży ruchomości w drodze licytacji elektronicznej?

Obowiązujące obecnie regulacje zawierają w art. 868 delegację dla Ministra Sprawiedliwości do ustalenia, w drodze rozporządzenia, przepisów określających zasady i tryb przeprowadzenia publicznej licytacji, w szczególności podstawy do wyłączenia z przetargu. Wykonując, m. in. delegację wydane zostało Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 marca 1968 r. w sprawie czynności komorników. W tym rozporządzeniu, częściowo nieobowiązującym, powoływany niżej jako „rozporządzenie”, znajdują się regulacje dotyczące przetargu w licytacji z ruchomości.

Według obowiązujących obecnie przepisów licytacja odbywa się w miarę możliwości poza miejscem, w którym ruchomości się znajdują. Komornik nie może wyznaczyć licytacji poza obszarem, w jakim ruchomości są rozlokowane, jeżeli wierzyciel się temu sprzeciwia (§ 80. Rozporządzenia). Powołane przepisy w praktyce dotychczasowych licytacji stosowane są tak, iż według uznania komornika sądowego licytacja ruchomości wyznaczana jest albo w miejscu w którym ruchomości się znajdują, albo w innym wskazanym przez komornika. § 80 rozporządzenia winien być wykładany, tak, iż odnosi się do sytuacji, gdy powierzono dozór dłużnikowi, a istnieje zagrożenie wpływania dłużnika (lub osób działających na jego rzecz), które może udaremnić skuteczną sprzedaż ruchomości. Przetarg w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej ma (podobnie jak: obwieszczenie, wpłacenie rękojmi czy zawiadomienie o przybicciu) charakter odmiejscowiony. Przetarg nie wymaga równoczesnej obecności w jednym miejscu organu prowadzącego przetarg oraz licytantów. Skoro, zgodnie z art.879³ § 1 projektu, sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej dokonywana jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, należy uznać, iż miejsce, w którym dokonywana jest sprzedaż, zostanie określone w obwieszczeniu o licytacji. Ma to zresztą faktyczne znacznie dopiero przy fizycznym odbiorze przez nabywcę rzeczy po jej skutecznym nabyciu w toku egzekucji z ruchomości. Dotychczasowe regulacje kierujące praktykę organu egzekucyjnego do wyznaczenia, co do zasady, poza miejscem, w którym ruchomości się znajdują, tracą na znaczeniu. Wcześniejsza regulacja zmierzała do zminimalizowania negatywnego oddziaływania dłużnika na osoby zamierzające wziąć udział w licytacji i późniejszych licytantów.

Jeżeli licytacja ma się odbyć poza miejscem, w którym ruchomości się znajdują, komornik zarządzi przewiezienie ruchomości, a w razie potrzeby – prześle je za zgodą sądu, przy którym działa, komornikowi innego sądu. (tak § 81. rozporządzenia). Przewożenie ruchomości w sytuacji, gdy przetarg odbywa się poza miejscem, w którym ruchomości się znajdują winien być nakierowany na możliwość zapoznania się osób zamierzających uczestniczyć w przetargu w charakterze licytantów ze stanem samych ruchomości. Należy mieć na uwadze, iż zgodnie z art.879 k.p.c. nabywcy nie przysługują roszczenia z tytułu rękojmi za wady rzeczy; przeciwko nabywcy nie można podnosić zarzutów, co do ważności nabycia.

Termin licytacji powinien być wyznaczony w możliwie najkrótszym czasie, tak jednak, aby pomiędzy nim a ogłoszeniem o licytacji upłynął co najmniej tydzień. Termin ten może być skrócony, jeżeli zachodzą warunki określone w art.864 § 2 k.p.c. (§ 83. rozporządzenia). Dotychczas przyjmuje się, iż o samym przetargu należy myśleć jako o zdarzeniu prawnym, które rozpoczyna się w konkretnej dacie dziennej i godzinowej, trwa jakiś czas i, co do zasady, w tym samym dniu się kończy, albo stwierdzeniem bezskuteczności, albo przybicciem. Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej wymaga modyfikacji tego rozumienia. W obwieszczeniu o licytacji komornik będzie miał obowiązek podania miejsca i czasu licytacji. Przez termin rozumiemy zawarte w treści czynności prawnej zastrzeżenie, które wiąże powstanie albo ustanie skutków prawnych ze zdarzeniem przyszłym i pewnym. Powszechnie przyjmuje się, iż zastrzeżenie terminu może wskazywać: a) konkretną datę, b) określony upływ czasu, c) fakt, iż moment ten można ustalić nie znając jego daty w chwili czynności prawnej, lecz data ta jest pewna, że nastąpi. Dotychczasowe rozumienie określenia miejsca i czasu licytacji nawiązywało do konkretnej daty dziennej i godzinowej, w której komornik przystąpi do przetargu. To rozumienie terminu ulega zmianie w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej.

Przez „czas licytacji elektronicznej” należy teraz rozumieć okres czasu rozpoczynający się konkretną datą dzienną i godziną, liczony do konkretnej daty dziennej i godzinowej (a także minutowej i wyrażonej w sekundach), w którym to czasie jest możliwe skuteczne składanie prawnie wiążących licytantów ofert ceny, za jaką decydują się nabyć licytowaną ruchomość. Należy wyraźnie opowiedzieć się za uregulowaniem planowanym rozporządzeniem wykonawczym minimalnego okresu czasu, jaki ma trwać przetarg. Wydaje się, iż termin 7 dni spełniałby kryterium zarówno sprawnego biegu samej egzekucji, jak i w sposób dostateczny pozwałaby licytantom na przemyślenie składanych ofert.

Dotychczasowa regulacja § 91 rozporządzenia¹⁶ traci zatem aktualność, gdyż czas licytacji elektronicznej określony będzie nie punktem w czasie, w którym komornik rozpocznie przetarg, lecz okresem czasu, w którym przetarg w licytacji elektronicznej będzie trwał. Obwieszczenie, w którym komornik wymieni miejsce i czas licytacji będzie zatem wskazywało siedzibę kancelarii komornika, jako miejsce, gdzie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego licytacja: elektroniczna będzie przebiegać oraz czas liczony w dniach, począwszy od rozpoczęcia przetargu (z podaniem: daty dziennej, godziny, minuty i sekundy) do czasu, w

¹⁶ Przetarg powinien rozpocząć się w czasie oznaczonym w obwieszczeniu, jednak nie później niż w dwie godziny po tym czasie.

którym przetarg zostanie zakończony (to znaczy dalsze zgłaszanie ofert nie będzie już możliwe).

Regulacje nakazujące rozpoczęcie przetargu w czasie oznaczonym w obwieszczeniu, jednakże nie później niż w dwie godziny po tym czasie, tracą na znaczeniu. Jeśli z przyczyn technicznych system teleinformatyczny nie będzie w stanie zapewnić licytantom możliwości składania ofert, samo postępowanie w przedmiocie przetargu winno zostać zawieszono do czasu ustania przeszkody. Po ustaniu przyczyny technicznej, o obiektywnym charakterze, winno nastąpić podjęcie przetargu z równoczesnym przedłużeniem go o taki czas, który uniemożliwi skuteczne zgłaszanie zarzutów o publicznym charakterze licytacji (art.870 § 1 k.p.c. w zw. z art.879¹ § 2 projektu).

Przetarg w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej nie odbywa się przy równoczesnej obecności w jednym miejscu i czasie komornika sądowego oraz zgłaszających się licytantów. Wykorzystanie ogólnodostępnej sieci teleinformatycznej powoduje, iż organ prowadzący egzekucję przeprowadza czynność bez potrzeby fizycznej obecności w miejscu, gdzie licytanci decydują o złożeniu oferty w ramach przetargu.

Przed rozpoczęciem przetargu, według obowiązujących obecnie przepisów, komornik ogłosi obecnym, że nabywcą licytowanego przedmiotu będzie ten, kto zaoferuje najwyższą cenę. Komornik udzieli również pouczeń o warunkach zapłaty ceny nabycia i podatku od nabycia praw majątkowych oraz o treści art.872 k.p.c. (§ 92. rozporządzenia). Ogłaszanie, iż nabywcą licytowanego przedmiotu w licytacji elektronicznej będzie osoba, która w chwili zakończenia przetargu zaoferuje najwyższą cenę oraz pouczenie o warunkach zapłaty ceny nabycia i podatku od nabycia praw majątkowych, a także o skutkach nieuiszczenia ceny nabycia musi być w licytacji elektronicznej odniesione nie do rozpoczęcia przetargu, lecz do obwieszczenia o licytacji.

Komornik powinien zapewnić obecnym możliwość obejrzenia ruchomości wystawionych na licytację (§ 93. rozporządzenia). Na dotychczasowych zasadach winien być zrealizowany obowiązek zapewnienia osobom zamierzającym wziąć udział w przetargu w charakterze licytanta obejrzenia ruchomości wystawionych na licytację.

Przetarg rozpoczyna się od wywołania ceny określonej w art.867 § 2. Cena ta jest najniższą ceną, za którą można nabyć ruchomości na licytacji (§ 94. rozporządzenia).

W dotychczasowej regulacji rozporządzenia za rozpoczęcie przetargu uznaje się wywołanie przez komornika sądowego ceny określonej w art.867 § 2. W sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej wywołanie ceny nie ma miejsca. Informacja o cenie wywołania zawarta jest w obwieszczeniu o licytacji elektronicznej. Przetarg rozpoczyna nadejście czasu oznaczonego w obwieszczeniu, jako początek przetargu.

Do odbycia przetargu wystarcza stawienie się jednego licytanta (§ 95. rozporządzenia). Tak jak obecnie – do odbycia przetargu wystarcza stawienie się jednego licytanta. Licytacja elektroniczna będzie skuteczna, jeżeli licytant złoży przynajmniej jedną ofertę.

Przetarg odbywa się ustnie (§ 96. Rozporządzenia). Przetarg w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej odbywa się pisemnie w postaci składanych elektronicznie ofert przez licytantów za pośrednictwem ich kont użytkowników, w systemie teleinformatycznym obsługującym elektroniczną licytację. Dotychczasowe regulacje odnoszące się do ustności przetargu nie mają zastosowania.

Komornik wystawia na sprzedaż kolejno poszczególne ruchomości lub poszczególne grupy obejmujące ruchomości tego samego rodzaju, wymieniając zarazem sumę oszacowania i cenę wywołania. Dłużnik może żądać, aby ruchomości były wystawiane na sprzedaż w kolejności przez niego wskazanej (§ 97. rozporządzenia). Dopuszczalne jest w toku sprzedaży w drodze licytacji wystawianie na sprzedaż kolejno poszczególnych ruchomości lub grup obejmujących ruchomości tego samego rodzaju oraz uwzględnianie w zakresie kolejności ich sprzedaży wniosków dłużnika. Należy jednak zaznaczyć, że wnioski dłużnika nie mogą spowodować znacznego rozciągnięcia w czasie kolejno po sobie następujących licytacji elektronicznych. Było by to niewątpliwie sprzeczne z samym celem nowej regulacji oraz zasadą sprawnego przeprowadzania skutecznej egzekucji. Ważną okolicznością w tym względzie może być rozeznanie własne komornika, co do możliwości skutecznej sprzedaży w połączeniu z informacją, jak liczna grupa licytantów wyraziła zamiar uczestnictwa w licytacji elektronicznej. Oczywiście ta ostatnia okoliczność stanowi jedynie informację wstępną, albowiem nie można wykluczyć, iż licznie zgłaszający się licytanci nie zgłoszą, z różnych względów, skutecznej oferty w toku przetargu.

Obecnie wezwanie do postąpień komornik wyraża się przez trzykrotne wygłoszenie ostatnio postąpiej ceny z jednoczesnym zapytaniem: „kto da więcej”. Brak dalszych postąpień komornik stwierdza przez wypowiedzenie wyrazu: „nikt” (§ 98. rozporządzenia). Wobec odejścia od zasady ustności przetargu, traci aktualność, określone w rozporządzeniu wezwanie do dalszych postąpień. Można sobie wyobrazić, że system teleinformatyczny będzie w trakcie trwania przetargu wysyłał do licytantów, uczestniczących w przetargu informacje zachęcające do złożenia oferty ewentualnie informacje o aktualnym stanie przetargu. Jest to jednak okoliczność prawnie nieistotna i tym samym odróżniająca się od mechanizmu prowadzenia obecnej ustnej licytacji ruchomości.

Zaoferowana cena przestaje obowiązywać z chwilą, gdy inny uczestnik zaoferuje cenę wyższą (§ 99. rozporządzenia). Składane w systemie teleinformatycznym oferty będą wiązać licytanta do czasu, gdy inny licytant nie zaoferuje ceny wyższej. Ten proces składania kolejno ofert zawierających wyższe ceny może trwać do terminu zakończenia przetargu. Po zakończeniu przetargu system teleinformatyczny uniemożliwi złożenie jakiegokolwiek oferty.

Udzielenie przybicia komornik zaznacza w protokole licytacji, wpisując przy tym: imię, nazwisko i miejsce zamieszkania nabywcy (§ 100 Rozporządzenia). Nie ulega wątpliwości, iż na dotychczasowych zasadach z licytacji elektronicznej sporządzany będzie protokół.

Jeżeli po wywołaniu nikt nie zaoferował przynajmniej ceny wywołania, komornik stwierdza w protokole, że licytacja nie doszła do skutku (§ 101 rozporządzenia). Jeżeli w trakcie trwania licytacji elektronicznej nikt nie zaoferował przynajmniej ceny wywołania, komornik stwierdza w protokole, że licytacja nie doszła do skutku. Będzie to nieskuteczna licytacja elektroniczna.

Jeżeli suma osiągnięta ze sprzedaży części zajętych ruchomości wystarcza na zaspokojenie egzekwowanych należności i kosztów egzekucyjnych, komornik przerwie licytację i zwolni pozostałe ruchomości spod zajęcia (§ 102 rozporządzenia). Nie można wykluczyć ewentualności, gdy w sytuacji, jeżeli suma osiągnięta ze sprzedaży części zajętych ruchomości wystarcza na zaspokojenie egzekwowanych należności i kosztów egzekucyjnych, komornik przerwie licytację i zwolni pozostałe rucho-

mości spod zajęcia. System teleinformatyczny (posiadając dane o wysokości egzekwowanej należności) może udzielić komornikowi niezbędnej informacji o tej okoliczności. Należy jednak w sposób zdecydowany przeciwstawić się praktyce kończenia licytacji elektronicznej przed terminem określonym w obwieszczeniu o licytacji. Opisana wyżej sytuacja winna być wyjątkiem uzasadnionym szczególnymi okolicznościami.

Z przetargu w drodze licytacji elektronicznej komornik sądowy sporządzi protokół zawierający obligatoryjne elementy na zasadach ogólnych¹⁷.

W przypadkach określonych w przepisach odrębnych komornik sądowy wystawi nabywcy fakturę VAT i prześle ją nabywcy. Faktura może mieć postać elektroniczną i może być przesłana nabywcy drogą elektroniczną z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, obsługującego sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej.

12) Jak się kończy sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej?

W licytacji publicznej, prowadzonej w oparciu o obowiązujące obecnie przepisy, przetarg prowadzony jest w jednym miejscu. Wszyscy licytanci muszą być w tym miejscu obecni. Art.869 § 1 k.p.c. stanowi, iż komornik udzieli przybicia osobie oferującej najwyższą cenę, jeśli po trzykrotnym wezwaniu do dalszych postąpień nikt więcej nie zaoferował. Przepis ten nie może być wykorzystany w sytuacji, gdy w licytacji elektronicznej poszczególni licytanci nie są w jednym miejscu i w jednym czasie zgromadzeni celem odbycia przetargu.

Podstawową odmiennością wynikającą z prowadzenia sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej jest zatem uregulowanie kwestii przybicia odmiennie niż określił to ustawodawca w art.869 § 1 k.p.c. Przepis ten nie znajduje zatem zastosowania odpowiedniego. W jego miejsce wchodzi proponowana regulacja zawarta w Art.879⁵ projektu. Norma ta stanowi, iż osobie ofiarującej najwyższą cenę w chwili zakończenia licytacji komornik natychmiast po zakończeniu licytacji udziela przybicia przez zapis w systemie teleinformatycznym. Skoro licytanci za pośrednictwem swoich kont użytkownika oferują cenę, komornik sądowy, prowadzący taką sprzedaż, także z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego, udzieli przybicia. Sama koncepcja przybicia pozostaje niezmienną. W szczególności zgodnie z art.869 § 2 k.p.c. z chwilą przybicia dochodzi do skutku sprzedaż ruchomości na rzecz nabywcy i od tego czasu należą się nabywcy pożytki ruchomości. Po uprawomocnieniu się postanowienia o przybicciu i zapłaceniu całej ceny, nabywca staje się właścicielem nabytych ruchomości (art.874 k.p.c.). Różnice w regulowaniu przybiccia po zakończeniu przetargu w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej dotyczą elementów związanych z formą przybiccia i sposobu informowania licytantów o osobie na rzecz, której przybiccie nastąpiło. Sformułowanie, iż komornik natychmiast po zakończeniu licytacji udziela

przybiccia przez zapis w systemie teleinformatycznym koncentruje się na chwili, w której upłynął, wyznaczony w obwieszczeniu o licytacji, czas na dokonywanie postąpień i oferowanie cen przez licytantów. Tenże czas nie jest określony ustaniem postąpień, lecz zostaje wyznaczony wcześniej datą określoną także: godziną, minutą i sekundą. Z upływem tego okresu postąpienia przestają być przez system odnotowywane. Jeżeli miało miejsce oferowanie przynajmniej ceny wywołania, system teleinformatyczny poinformuje komornika prowadzącego czynność o tym, który z licytantów zaoferował najwyższą cenę. W przypadku sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej brak jest trzykrotnego wezwania do dalszych postąpień (dokonywanego ustnie) w toku ustnie prowadzonego przetargu. W miejsce tego elementu przetarg kończy czynność przybiccia w postaci zapisu w systemie teleinformatycznym. W praktyce bardzo łatwo będzie zdefiniować algorytm określania na rzecz, którego licytanta przybiccie ma być dokonane. Projektowane normy umożliwią pełną automatyzację wydania przybiccia. System teleinformatyczny z łatwością ustali, która cena spośród wielu, jeśli były oferowane, jest najwyższa i w stosunku do tego licytanta dokona przybiccia. Oczywistym jest, iż fakt dokonania automatycznie przez system czynności przybiccia nie spowoduje, iż autorem tej czynności będzie bliżej niesprecyzowany i odpodmiotowiony system. Autorem postanowienia o przybicciu będzie komornik, prowadzący sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej, który będzie miał możliwość takiego skonfigurowania dostępnego systemu, że w zależności od jego woli będzie albo samodzielnie (to znaczy bez osobistego udziału), albo osobiście (za pośrednictwem systemu teleinformatycznego) dokonywał przybiccia.

Projektodawca uregulował także dla sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej kwestię doręczenia licytantom oraz stronom postępowania egzekucyjnego postanowienia o przybicciu. Art.879⁶ § 1 projektu stanowi, iż o przybicciu komornik zawiadamia wierzyciela i dłużnika. Licytantom zawiadomienie przesyłane jest drogą elektroniczną. Doręczenie wierzycielowi i dłużnikowi będzie realizowane tradycyjnie, to jest przez doręczenie stronom postępowania egzekucyjnego korespondencji w postaci papierowej.

Istotnym *novum* jest przesłanie zawiadomienia o przybicciu drogą elektroniczną. Oznacza to, iż licytant oferujący najwyższą cenę (na rzecz, którego nastąpiło przybiccie), a także pozostali licytanci dowiedzą się o wyniku licytacji bez konieczności zwracania się do komornika prowadzącego sprzedaż. Nastąpi to jak stwierdza projekt drogą elektroniczną. Wydaje się, iż rozumienie tego pojęcia winno zbliżać się w tym kontekście do pojęcia doręczenia elektronicznego.

Skoro zarówno komornik sądowy, jak i licytanci są użytkownikami systemu teleinformatycznego ten system winien służyć do przekazywania informacji o samych postąpieniach, jak i o zakończeniu samego przetargu.

Na dotychczasowych zasadach uregulowana jest kwestia zaskarżenia przybiccia¹⁸ (art.879¹ § 2 projektu w zw. z art.870 § 1 k.p.c.). Zawiadomienie wierzyciela i dłużnika nie jest dokonywane drogą elektroniczną. Postanowienie o przybicciu będzie sporządzane przez komornika sądowego przy wykorzystaniu funkcjonalności systemu teleinformatycznego obsługującego sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej. Dla potrzeb akt egzekucyjnych

¹⁷ Art. 809 k.p.c. stanowi, iż komornik stwierdza każdą czynność egzekucyjną protokołem, który powinien zawierać:

- 1) oznaczenie miejsca i czasu czynności;
- 2) imiona i nazwiska stron oraz innych osób uczestniczących w czynności;
- 3) sprawozdanie z przebiegu czynności;
- 4) wnioski i oświadczenia obecnych;
- 5) wzmiankę o odczycianiu protokołu;
- 6) podpisy obecnych lub wzmiankę o przyczynie braku podpisu;
- 7) podpis komornika.

¹⁸ art. 870. § 1. K.p.c. stanowi, iż wierzyciel lub dłużnik mogą zaskarżyć udzielenie przybiccia w razie naruszenia przepisów o publicznym charakterze licytacji, o najniższej cenie nabycia i o wyłączeniu od udziału w przetargu. Skarga powinna być zgłoszona do protokołu licytacji. Nie ma skargi na udzielenie przybiccia ruchomości ulegających szybkiemu zepsuciu.

będzie drukowane i podpisywane, dla potrzeb podręczenia licytantom będzie im doręczane jako dokument w postaci elektronicznej. Zasady konwersji postaci elektronicznej na papierową określi rozporządzenie, o którym mowa w art. 879¹¹ § 1 projektu.

13) A co, gdy coś pójdzie „nie tak”?

Oczywiście, zawsze mogą mieć miejsce okoliczności komplikujące podstawowy schemat sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej.

- 1) Samo zaskarżenie przybicia jest częstym powodem dalszych problemów rzutującym na bieg licytacji z ruchomości. Sama zasada zaskarżalności przybicia określona jest w art.870 k.p.c.¹⁹ Zasada ta nie jest modyfikowana w toku sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej. Zmiana dotyczy zrzeczenia się nabywcy, o którym mowa w art. 870 § 3 k.p.c. Na mocy tego przepisu, mającego zastosowanie na zasadzie odesłania zawartego w art. 879¹ § 2 projektu, jeżeli w ciągu dwóch tygodni skarga na udzielenie przybicia nie zostanie rozstrzygnięta, nabywca może w ciągu dalszego tygodnia zrzec się nabycia ruchomości i odebrać zapłaconą sumę. Przyznane nabywcy uprawnienie zachowuje aktualność w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej, a modyfikacja dotyczy wyłącznie sposobu informowania nabywcy o relacji uprawnienia zawartego w art. 870 § 3 k.p.c. Zgodnie z art. 879⁷. Zrzeczenie, o którym mowa w art. 870 § 3 dokonywane jest drogą elektroniczną.
- 2) Art. 879⁹. Projektu stanowi: „ § 1 Jeżeli nabywca nie uiści w terminie sumy przypadającej do zapłaty, komornik natychmiast udzieli przybicia kolejnemu licytantowi oferującemu najwyższą cenę.
§ 2 W braku osoby, o której mowa w § 1 komornik wznowi przetarg do tych samych ruchomości stosując art. 872 § 2 k.p.c.”

Art.879⁹. § 1 projektu przewiduje modyfikację mechanizmu wznawiania przetargu w oparciu o dotychczasowe regulacje. Skoro zasadą w sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej jest obowiązek uiszczania ceny nabycia nie natychmiast²⁰, lecz do godziny dwunastej dnia następnego, po zawiadomieniu o udzieleniu przybicia (tak art.879⁸ projektu) to niewykonanie warunków licytacyjnych przez osobę, której udzielił komornik przybicia spowoduje konsekwencje w postaci natychmiastowego udzielenia przybicia kolejnemu licytantowi oferującemu najwyższą cenę. Możliwość wykorzystania systemu teleinformatycznego oznacza, iż dokonanie za jego pośrednictwem zapłaty ceny nabycia może odbyć się w warunkach gwarantujących nieodwołane dokonanie płatności.

¹⁹ art.870. k.p.c. „§ 1. Wierzyciel lub dłużnik mogą zaskarżyć udzielenie przybicia w razie naruszenia przepisów o publicznym charakterze licytacji, o najniższej cenie nabycia i o wyłączeniu od udziału w przetargu. Skarga powinna być zgłoszona do protokołu licytacji. Nie ma skargi na udzielenie przybicia ruchomości ulegających szybkiemu zepsuciu. § 2. Na postanowienie sądu przysługuje zażalenie.”;

²⁰ art.871.k.p.c. „Nabywca obowiązany jest zapłacić cenę nabycia natychmiast po udzieleniu mu przybicia. Gdy jednak cena przewyższa pięćset złotych, obowiązek nabywcy ogranicza się do złożenia natychmiast jednej piątej ceny, nie mniej jednak niż pięćset złotych, przy czym reszta powinna być uiszczona do godziny dwunastej dnia następnego.”

14) Jak powinien zachować się nabywca po zakończonej licytacji elektronicznej?

Po zakończeniu przetargu poprzez udzielenie przybicia nabywca (licytant oferujący najwyższą cenę na rzecz, którego dokonano przybicia) obowiązany jest zapłacić cenę nabycia. (art.871 k.p.c.). W sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej norma ta zostaje zmodyfikowana. Potrzeba modyfikacji wiąże się z praktycznym aspektem nałożenia wymogu natychmiastowego zapłacenia ceny nabycia.

W miejsce wyżej opisanej regulacji wchodzi zasada określona w Art.879⁸ projektu. Nabywca obowiązany jest zapłacić cenę nabycia do godziny dwunastej dnia następnego, po zawiadomieniu o udzieleniu przybicia. Cena nabycia może być zapłacona za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego sprzedaż drogą elektroniczną.

15) Jakie możliwości dodatkowo oferuje system teleinformatyczny, obsługujący licytację elektroniczną?

Art.879¹⁰ projektu stanowi w § 1, iż wybór przedsiębiorcy, o którym mowa art.865 § 1 lub przedsiębiorstwa, o którym mowa w art.866¹ oraz 866², na wniosek wierzyciela może być dokonany z wykorzystaniem systemu teleinformatycznego obsługującego sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej.

Art.879¹⁰. projektu stanowi, w § 2, iż w trybie określonym w § 1, komornik może sprzedać ruchomości, o których mowa w art.864 § 2 oraz dokonać wyboru osoby, której sprzeda ruchomość w trybie art.864¹.

Powyższe regulacje oznaczają, iż system teleinformatyczny obsługujący licytację elektroniczną pełnić może także inne niż podstawowa funkcje. Zważywszy, iż będzie to jedno znane uniwersalnie dostępne miejsce, w którym wszyscy komornicy będą prowadzili elektroniczne licytację ruchomości możliwe jest wykorzystanie tego medium także do:

- dokonania wyboru przedsiębiorcy prowadzącego obrót takimi ruchomościami po cenach hurtowych w sytuacji, gdy zajęte ruchomości nieużywane, stanowiące przedmiot obrotu handlowego, komornik na wniosek strony zamierza sprzedać takiemu przedsiębiorcy (art.865 § 1 k.p.c.);
- dokonania wyboru przedsiębiorstwa posiadającego zezwolenie do obrotu zajętejmi ruchomości, których sprzedaż wymaga zezwolenia, w trybie art.866¹ k.p.c.;
- dokonania wyboru przedsiębiorstwa zajmującego się obrotem zajętejmi ruchomościami o wartości historycznej lub artystycznej (art.866² § 1 k.p.c.);
- dokonania wyboru przedsiębiorstwa jubilerskiego lub innego się zajmującego się obrotem lub przerobem metali szlachetnych (art.866² § 2 k.p.c.);
- dokonania wyboru banku lub innego przedsiębiorcy zajmującego się kupnem dewiz (art.866² § 3 k.p.c.);
- sprzedaży ruchomości ulegających łatwo zepsuciu albo takich ruchomości, nad którymi sprawowanie dozoru lub ich przechowywanie powodować może nadmierne koszty, (art.864 § 2 pkt 1 k.p.c.);
- sprzedaży inwentarza żywego w sytuacji, gdy dłużnik odmówił przyjęcia go pod dozór (art.864 § 2 pkt 2 k.p.c.);

– dokonania sprzedaży z wolnej ręki ruchomości niewymienionymi w art.864 § 2, jeżeli dłużnik wyraził na to zgodę i określił minimalną cenę zbycia w trybie art.864¹ k.p.c.

Wszystkie sytuacje wymienione w art. 879¹⁰ projektu zakładają fakultatywność w działaniu komornika i stanowią jedynie wprowadzenie na dodatkowe możliwości wymiany informacji w przypadkach sprzedaży wyżej opisanych. Posłużenie się systemem teleinformatycznym dla wskazanych tutaj celów w przyszłości może stać się standardem. Projekt wskazuje jedynie na możliwość wykorzystania systemu teleinformatycznego dla potrzeb specyficznych sposobów zbycia ruchomości w postępowaniu egzekucyjnym²¹.

16) Czego nie ma w k.p.c., a jest konieczne, by system zaczął funkcjonować?

Przepisy ustawy procesowej winny być formułowane w sposób maksymalnie neutralny technologicznie. Dlatego w proponowanych w projekcie regulacjach rangi kodeksowej brak jest tych wszystkich elementów, które stanowią instrumentarium technicznej strony systemu teleinformatycznego. To, co winno być uregulowane przepisami, a nie należy do materii kodeksowej, znaleźć się musi w rozporządzeniu wykonawczym. Projekt przewiduje przepis art.879¹¹, który zawiera delegację ustawową do uregulowania materii techniczno – organizacyjnej, związanej z funkcjonowaniem systemu teleinformatycznego, o którym tam mowa. W szczególności uregulowane mają być przepisy określające zasady i tryb przeprowadzania sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej, w szczególności wymagania dotyczące identyfikacji osoby zamierzającej wziąć udział w licytacji przez założenie konta w systemie teleinformatycznym, obsługującym sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej oraz sposobu posługiwania się dokumentami elektronicznymi oraz podpisem elektronicznym, o którym mowa w art.3 pkt 1 ustawy z dnia 18 września 2001 r. o podpisie elektronicznym (Dz. U. Nr 130, poz.1450, z późn. zm.), sposób sporządzania elektronicznego zawiadomienia o udzieleniu przyzbycia w oparciu o postanowienie o udzieleniu przyzbycia, a także zasady udzielania przyzbycia oraz uiszczania ceny; mając na względzie: sprawność postępowania, bezpieczeństwo posługiwania się dokumentami w postaci elektronicznej oraz ochronę praw licytantów.

Art.879¹¹ § 2 zawiera uzupełniające uregulowanie w zakresie wydania delegacji ustawowej dla potrzeb określenia zasad i trybu wykorzystywania systemu teleinformatycznego, obsługującego sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej do przeprowadzania sprzedaży w trybach określonych w pkt 18. Należy rekomendować połączenie tej jednostki redakcyjnej z art.879¹⁰ projektu, gdyż delegacja ustawowa tej materii jest wprost powiązana z dodatkowymi, opcjonalnymi funkcjonalnościami systemu teleinformatycznego, obsługującego elektroniczną licytację ruchomości.

²¹ Należy mieć na uwadze, iż zdecydowana większość wskazanych w tym pytaniu sposobów zbycia ruchomości w toku egzekucji z ruchomości stanowi marginalny odsetek skutecznym sprzedaży egzekucyjnych. Projekt w tym zakresie zmierza, do uczynienia ich w praktyce bardziej adekwatnymi do aktualnej sytuacji rynkowo- gospodarczej.

17) Kiedy przepisy o sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej wejdą w życie?

Art.9 projektu stanowi, iż ustawa zawierająca omawiane zmiany przepisów k.p.c. wchodzi w życie po upływie 9 miesięcy od dnia ogłoszenia. Jest to czas dostateczny do: wykonania, uruchomienia i przetestowania samego komponentu technicznego systemu teleinformatycznego.

Zgodnie z projektowanym art.8 projektu decyzję w tej kwestii podejmuje Sejm R.P. Przepisy dotyczące licytacji publicznej stosuje się, z zastrzeżeniem § 2, do egzekucji wszczętych po wejściu w życie przepisów niniejszej ustawy. Art.8 § 2 projektu stanowi, iż w sprawach o świadczenia powtarzające się przepisy o licytacji elektronicznej stosuje się z chwilą ich wejścia w życie.

18) Dlaczego należy modyfikować przepisy dotyczące sprzedaży licytacyjnej ruchomości?

Egzekucja z ruchomości jest jednym z najczęściej występujących sposobów, w jaki wierzyciel realizuje przymusowe zaspokojenie swojej należności stwierdzonej tytułem wykonawczym. W praktyce komorników sądowych i sądów nadzorujących postępowanie egzekucyjne wyraźnie dostrzega się zmianę charakteru, w jakim występuje egzekucja z ruchomości. Poza naturalnym (i oczywiście dominującym) sposobem egzekucji, jako przymusowego zaspokojenia należności stwierdzonej tytułem wykonawczym na rzecz wierzyciela egzekwującego, wyraźny jest aspekt zajęcia jako sposobu przymuszenia dłużnika egzekwowanego do zaspokojenia należności w toku egzekucji. Często samo zajęcie ruchomości nie prowadzi (i nie musi prowadzić) do spieniężenia zajętej ruchomości. Dłużnik oceniając swoją sytuację w postępowaniu egzekucyjnym decydować się może na „dobrowolne” wpłaty. Takie zachowanie dłużnika determinowane jest w znacznym stopniu, poza tym, czy posiada obiektywnie rozumianą możliwość ewentualnych wpłat, faktem właśnie skutecznego wszczęcia egzekucji z ruchomości.

Niezależnie od powyższego w egzekucji z ruchomości obserwuje się wyraźny spadek zainteresowania sprzedażą ruchomości w drodze licytacji publicznej. Oczywistym jest, iż wpływ na to zjawisko mają, w szczególności, obiektywne warunki gospodarcze, w jakich prowadzone są czynności egzekucyjne. Istnienie rynku oferującego towary bez znaczących ograniczeń w dostępności oraz działania naturalnych mechanizmów popytu i podaży powodują, iż zainteresowanie nabywaniem ruchomości w drodze licytacji publicznej słabnie. Nie należy zapominać, iż ruchomości nabywane w toku egzekucji z ruchomości nie są tak atrakcyjne, jak by wydawać się mogło *prima facie* z ustawowej koncepcji spieniężenia przymusowego ruchomości dłużnika w egzekucji sądowej. Warto zwrócić uwagę na fakt, iż wartość szacunkowa, do której odnoszone są ceny wywołania (art.867 § 2 k.p.c.) nie zawsze pokrywa się z realną ceną za jaką konkretna ruchomość może znaleźć nabywców. Typowym przykładem jest określanie wartości szacunkowej pojazdów mechanicznych przy pomocy standardowych katalogów sprzedaży. W praktyce cena sprzedażna takich pojazdów, zwłaszcza w sytuacji, gdy mają po kilka lub kilkanaście lat, znacznie spada względem teoretycznych szacunków.

Wprowadzenie do systemu prawa egzekucyjnego sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej. zawiera koncepcję wprowadzenia w części trzeciej w tytule II w dziale I po art. 879 nowego rozdziału 3 zatytułowanego: „Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej”. Projekt sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej opracowany został, co widać wyraźnie, w myśl starej paremii medycznej: „*Primum non nocere*”²². Wydaje się, iż skomplikowana materia egzekucji komorniczej, będącej w istocie konglomeratem czynności procesowych oraz faktycznych, ukierunkowanych na skuteczność, pozwala wprowadzać nowe regulacje, zwłaszcza oparte o rozwiązania elektroniczne, tylko wtedy, gdy dokładnie określone zostanie ich „współistnienie” z obowiązującymi obecnie regulacjami, wyraźnie wskaże się korzyści, jakie możliwe są do uzyskania oraz sprecyzuje warunki, w jakich możliwe jest ich osiągnięcie.

19) Jak mają się do siebie sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej i „tradycyjna” sprzedaż licytacyjna?

W obecnie obowiązujących przepisach, dotyczących egzekucji z ruchomości wprowadzenie (po rozdziale regulującym problematykę sprzedaży ruchomości) nowego rozdziału dotyczącego sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej, rodzi potrzebę ustalenia relacji pomiędzy dotychczasowymi regulacjami sprzedaży licytacyjnej ruchomości a proponowanymi rozwiązaniami projektu. Zawarcie regulacji dotyczącej licytacji elektronicznej w osobnym rozdziale w przepisach regulujących egzekucję z ruchomości w naturalny sposób skłania do uznania, iż jest to inny niż dotychczasowa licytacja publiczna sposób spieniężania ruchomości dłużnika, oczywiście w ramach egzekucji z ruchomości. Projekt zakłada, zatem, że sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej stanowi odrębny tryb postępowania, nie precyzując jednak tego trybu, jakim ma być sama sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej²³. Zestawiając tytuł poprzedniego rozdziału (sprzedaż) z tytułem rozdziału – Sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej należy uznać, iż sformułowanie „w drodze licytacji elektronicznej” nawiązuje do pojęcia drogi elektronicznej znanego już procedurze z obecnego brzmienia art. 125 § 2¹ k.p.c.²⁴. Można, zatem przyjąć, iż w koncepcji terminologii proponowanej przez projekt „droga licytacji elektronicznej” pojęciowo odpowiada, dla potrzeb egzekucji z ruchomości, pojęciu drogi elektronicznej wyrażonemu w przepisach ogólnych o postępowaniu procesowym.

Koresponduje to z treścią art. 879³ § 1 projektu, który wyraźnie nawiązuje do wyżej wskazanej definicji. Art. 879³ § 1 projektu stanowi, iż sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej dokonywana jest za pośrednictwem systemu teleinformatycznego obsługującego taką licytację czyli drogą elektroniczną specjalnie dedykowaną dla potrzeb szczegółowych potrzeb licytacji.

Powyższe wnioski uprawniają do przyjęcia, iż sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej nie jest instytucją odrębną, konkurencyjną w stosunku do sprzedaży licytacyjnej ruchomości, lecz jednostką opartą o te przepisy i do nich, co do zasady, się odnoszącą. Wyodrębnienie regulacji dot. sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej w odrębnym rozdziale nie miało na celu tworzenia nowego trybu licytacji ruchomości tylko porządkowe (dla potrzeb czytelności regulacji) wyodrębnienie i osobne uregulowanie tych norm procesowych, które muszą ulec modyfikacji wymuszonej specyfiką drogi elektronicznej, jako sposobu realizacji sprzedaży ruchomości w drodze jej przymusowego zbycia poprzez licytację publiczną.

Należy uznać, iż przedstawiona wyżej koncepcja winna także być odnoszona do dalszych planowanych zmian w zakresie wprowadzania rozwiązań informatycznych do przepisów procedury cywilnej. Należy opowiedzieć się zdecydowanie za regulowaniem specyficznych kwestii określonych przez postać dokumentu elektronicznego i traktować taką materię jako odrębność, specyfikę, wymuszoną (lub uzasadnioną) postacią dokumentu elektronicznego. Nie jest racjonalne kreowanie nowych instytucji procedury nazywając je „elektronicznymi” i szeregowanie ich obok tradycyjnych „papierowych”. Niestosowanie tej zasady doprowadzi do stworzenia dwóch „równoległych” niejako światów to jest procedury „tradycyjnej”, której dziś nikt nie nazywa „papierową”, ale taką jest z uwagi na wieloletnią tradycję” oraz procedury elektronicznej. Przypomnieć tu warto kwestię elektronicznego postępowania upominawczego (e.p.u.), które systemowo stanowi pierwsze postępowanie „odrębne”, równoległe do postępowania upominawczego²⁵. Po bliższym zapoznaniu się (pomimo wyraźnych różnic) można uznać, iż e.p.u. jest w istocie postępowaniem upominawczym, w którym wszystkie w nim określone odrębności, uzasadnia postać dokumentów elektronicznych, jakie decydują o zaletach oraz możliwościach i specyfice tego postępowania. Należy jednoznacznie opowiedzieć się za potrzebą opisaną obecną regulacją przepisów e.p.u., jako rozdział w przepisach dot. postępowania upominawczego. Nadto prezentowana koncepcja w sposób naturalny niejako zapobiega tworzeniu kolejnych postępowań tylko dlatego, iż pojawią się ich „wersje elektroniczne”.

Warto tutaj także wspomnieć o odmienności przepisów dot. elektronicznego bankowego tytułu egzekucyjnego (e.b.t.e.), które także zawarte są w projekcie. E.b.t.e. w rozumieniu postępowania w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności przez sąd bankowemu tytułowi egzekucyjnemu nie tworzy odrębnego postępowania klauzulowego a specyfika procesowej regulacji odnosi się jedynie do wyłącznej drogi elektronicznej, w jakiej jest inicjowane to postępowanie klauzulowe i potrzeby szczególnej regulacji problematyki dokumentów elektronicznych, które są wyłączną postacią dokumentów dopuszczonych w tym postępowaniu klauzulowym. Nawet jednak przy projektowanych normach dotyczących e.b.t.e. nie jest proponowane utworzenie odrębnego „podtypu” postępowań klauzulowych, które, jako „elektroniczne” stanowiłyby odrębne regulacje. To, co odrębne, zawarte jest w szczególnych przepisach odnoszących się do specyfiki postępowania z dokumentami elektronicznymi w zwykłym postępowaniu klauzulowym.

²⁵ Dział VIII. - Postępowania elektroniczne - Rozdział 1. Elektroniczne postępowanie upominawcze Art. 505²⁸ i nast. k.p.c.

²² Przede wszystkim nie szkodzić.

²³ Art. 879¹ § 1 projektu: „Komornik dokonuje sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej jeżeli wierzyciel złożył wniosek o dokonanie sprzedaży w takim trybie, a zajęte ruchomości zostały oddane pod dozór osobie innej niż dłużnik.”

²⁴ Art. 125 § 2¹. (w brzmieniu nadanym przez art. 1 pkt 14 lit. b) ustawy z dnia 16 września 2011 r. – publ. Dz.U.2011.233.1381 - zmieniającej nin. ustawę z dnia 3 maja 2012 r.): „Jeżeli przepis szczególny tak stanowi, pisma procesowe wnosi się za pomocą systemu teleinformatycznego, obsługującego postępowanie sądowe (drogą elektroniczną). Jeżeli przepis szczególny przewiduje, że pisma wnosi się wyłącznie drogą elektroniczną, pisma niewniesione tą drogą nie wywołują skutków prawnych, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma do sądu.”

20) Jak mają się do siebie wzajemnie przepisy dotyczące sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej do przepisów o sprzedaży w drodze licytacji publicznej?

Mając na uwadze wyżej wskazane okoliczności można przyjąć, iż sprzedaż w drodze licytacji elektronicznej to sprzedaż w drodze licytacji publicznej, o której mowa w art. 867 § 1 k.p.c.²⁶ z uwzględnieniem zmian opisanych w rozdziale 3 określonych w art. 879¹ i nast. projektu. Tak też reguluje relacje pomiędzy przepisami o licytacji publicznej i o licytacji elektronicznej art. 879¹ § 2 stanowiąc, iż w sprawach nieuregulowanych w niniejszym rozdziale stosuje się odpowiednio przepisy rozdziału 2 to jest rozdziału regulującego sprzedaż w toku egzekucji z ruchomości. Zwrócić należy uwagę na sformułowanie „odpowiednie stosowanie”, które według utrwalonego poglądu, wykładni i praktyki obejmuje stosowanie niektórych przepisów wprost to znaczy bez zmian, wywołanych specyfiką odpowiedniego stosowania” niektórych przepisów ze zmianami uzasadnionym. W tym przypadku chodzi o specyfikę sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej”, w pozostałych zaś – także niestosowanie w ogóle konkretnej normy objętej „odpowiednim” stosowaniem²⁷.

21) Co dalej z elektroniką w egzekucji?

Potencjał stosowania wsparcia postępowania egzekucyjnego technologią informatyczną jest znaczny.

Należy rozważyć zwiększenie wykorzystania tych rozwiązań, które polepszają warunki, w jakich odbywa się egzekucja sądowa.

Poza instytucjami opartymi o technologię informatyczną, objętymi już projektem, takimi jak elektroniczny bankowy tytuł wykonawczy, elektroniczne zajęcie rachunku bankowego, można rozważyć także inne. Poniżej przykładowo wskazuję:

- dodanie w art. 760 k.p.c. przepisu umożliwiającego składanie przez wierzyciela pism drogą elektroniczną,
- wprowadzenie koncepcji elektronicznych akt egzekucyjnych,
- wprowadzenie elektronicznej egzekucji z nieruchomości.

Mam nadzieję, iż dotychczasowe doświadczenia z informatyzacją wymiaru sprawiedliwości jednoznacznie wskazują, iż informatyzacja: racjonalnie zaprojektowana, fachowo wdrożona, właściwie popularyzowana i wspierana organizacyjnie przynosi radykalną poprawę funkcjonowania wymiaru sprawiedliwości. Ufam, iż przedstawione projekty regulacji dotyczące sprzedaży w drodze licytacji elektronicznej stanowią dobrą podstawę do skutecznego wdrożenia tego pomysłu i odniosą skutek w postaci osiągnięcia celów, jakie stanowią sobie projekt.

²⁶ Art. 867. § 1. K.p.c. „Zajęte ruchomości, niesprzedane według przepisów poprzedzających, komornik sprzedaje w drodze licytacji publicznej”.

²⁷ Tak Helena Cieplą: „Komentarz do art. 1004 Kodeksu postępowania cywilnego” (publ. wydawnictwo elektroniczne „System Informacji Prawnej Lex” Lex Omega. Wolters Kluwer Polska Spółka z o.o. „Odpowiednie stosowanie oznacza zgodnie z ogólnie przyjętymi w prawie zasadami, że niektóre z nich mają zastosowanie wprost, bez żadnych modyfikacji i zabiegów adaptacyjnych, inne tylko pośrednio, a więc z uwzględnieniem: konstrukcji, istoty i odrębności postępowania, w którym znajdują zastosowanie albo nie będą miały zastosowania w ogóle (por. postanowienie SN z dnia 9 grudnia 1975 r., I CO 9/75, OSNCP 1976, nr 10, poz. 219).”

Abstract

Current level of technology and organization enables to support the executive activities during the execution of movables. The execution of movables is the most popular mean of execution in Poland.

A public auction, conducted now in a traditional way, is based on an appointed auction, during which bidders, simultaneously and personally present, make an offer, by direct increasing of the price in the presence of a bailiff.

The conception of an electronic auction sale assumes conducting a sale by means of, operating these auctions, data communication network. The main difference in comparison to traditional public auction is the usage of data communication network for spreading information about the fact of announcing an auction, its conditions, the way of its conduct and also about the fact of conducting an auction by means of accessible by Internet and specialized data communication network. During conducting a sale by means of the electronic auction, the bidders are not gathered in one place and time and they do not perform inter-influencing actions. That is the existing state of a traditional auction.

The sale by auction is the most efficient way of ‘enforcing’ debtor to make the performance. The electronic sale auction will increase the probability of efficient sale of movables, seized during judicial execution. That will contribute to the enhancement of the efficiency of a judicial execution in general. Everyone, having access to the Internet, will be able to acquaint himself on his own with appointed, by more than one thousand bailiffs, electronic auction sales regardless of where the bidders are during the auction.

The proposed articles of the Code of Civil Proceedings dealing with electronic sales auction will be a base to create the coherent principles of the electronic sale auction of real property. The construction of that auction of real property will be the next step towards implementing computerization of the executive proceedings.